יז: ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

אפילו נבנס בולו חוץ מחוטמו טהור. ואם נכנס דרך פניו אינו אלא אפי' גבי טמא אבל במיעוט לא דר' אושעיא דהכא דנפ' כל הפסולין (זבחים דף נב: ושם) [6] פריך לעולא דאמר ביאה במקלת שמה ביאה ועוד דאפי' עולא דאמר שמה ביאה דוקא גבי מקדש כדמפרש התם משום דכתיב בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא מה נגיעה במקלת שמה נגיעה אף ביאה במקלת שמה ביאה אבל גבי בית המנוגע מודה לא שמה ביאה דלא מצינו שהקיש הכתוב דאי לא תימא הכי תקשה לעולא ממתניתין דמס' ידים (פ"ג מ"ה) ומייתי לה בפ"ב דחולין (דף נב:) המכניס ידיו לבית המנוגע ידיו תחלות דברי ר' עקיבא וחכ"א ידיו שניות ומפרש במסכת חולין דכ"ע ביאה במקלת לא שמה ביאה ובגזירה ידיו אינו גופו קמיפלגי ומיהו כשנכנס רובו הוי טמא דרובו ככולו ותימה דדרך אחוריו נמי כשנכנס רובו יהא טמא מטעם דרובו ככולו ומשנכנס כולו הוי טמא מידי דהוה אבלים שבבית וי"ל דאם כן לא היה מילוק בין דרך ביאה לדרך אחוריו ואמאי כתיב והכא אל הבית דמשמע דרך ביאה וליכא למימר דאיצטריך לומר דהכא טעון כיסוי דגבלים כשאינה נכנסת אלא דרך דסברא הוא דאפי' נכנס דרך אחוריו כולו אם שהה כשיעור שהייה דטעון כיסוי דגבלים דבכל ענין כתיב [6] (והכא אל הבית) והאוכל בבית יכנס דגבלים: **דרך ביאה אסרה תורה.**

אע"ג דאמר בפ"ק דחולין (דף י: ושם) דיליפה דרך אחוריו שמה יליפה דקאמר כ"ג ביום"כ יומים דכתיב ביה יליפה ותנן יצא וכא לו דרך כניסתו היינו משום דדרך לגאת כן כתלמיד הנפטר מרבו כדמפרש בפ' הוציאו לו (יומא נג.): **ואין** אוכלין **שם** קדשי קדשים. אפילו יש נקב לרוחות [6] שם דרך פתח עזרה דנעינן שילה פתח עזרה בשעת אכילה כדאמר בפ' איזהו מקומן (זבחים ד' נו.) [6]: **ואין** שוחטים **שם** קדשים קלים.

[6] וה"ה דאין אוכלין דגגים ועליות לא נתקדשו כדאמר בפרק כילד צולין (פסחים דף פה: ושם) אלא נקט שחיטה משום דאכילה בעזרה לא שייכא בקדשים קלים: **ומאא** שנכנס דרך גגין להיכל אטור. מימה אמאי פטור תיפוק ליה דחייב משום גג דהיכל גופיה שהרי נתקדש כדמשמע בסוף פרק כילד צולין (שם) גבי הא דאמר רב גגין ועליות לא נתקדשו ופריך (שם פו.) מהא דתניא עליית בית קדשי קדשים חמורה מקדשי הקדשים ומשני רב יוסף שאני היכל כו' משמע שנתקדשו עליות ומתאבר דגגין ועליות דין אחד להם וע"ל דאע"פ שנתקדשו עליות גג לא נתקדש דעליה גופה לא ידעינן אלא מקרא דדוד והתם לא כתיב אלא עליות וכן מוכח התם בהדיא דקאמר ת"ש וגגו קודש ולא משני מהיכל מותיב מינים כדפירש שם בקונטרס משום דבקרא לא כתיב גגין: **אבל** חייבין על עשה ועל לא תעשה שבגדה. ואע"ג דאמר לא תעביד ואי עביד מיחייב יצא פסח ומילה עשה דגדה לא תעביד הוא דמיחייב אע"פ שהוא מזיד על הפריסה מכל מקום על הכניסה חשבינן ליה שב (ג) מידיעה דאימא לא תלבשיה כדאשכחן בכתובות בפרק נערה (דף נא:): אי

אלא אי אמרת דוקא גמירי היכי משכחת לה אמר אביי מאי קושיא [א]משכחת לה כגון שבא בקצרה והפך בצינורא וכדרב הונא [ב]דאמר רב הונא [ג]זר שהפך בצינורא חייב מיתה גופא אמר רב הונא זר שהפך בצינורא חייב מיתה [ד]ה"ד אי דלא הפך [ה]לה לא מיעכלי פשיטא ואי דלא הפך בהו נמי מיעכלי מאי קא עביד [ו]לא צריכא דאי לא הפך בהו מיעכלי בתרתי שעי והשתא מיעכלי בחד שעתא [ז]והא קמ"ל דכל קרובי עבודה עבודה היא א"ר אושעיא בעינא דאימא מילתא ומסתפינא מחבריא [ח]הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו ואפילו כולו חוץ מחוטמו טהור דכתיב [ט]והבא אל הבית [י]דרך ביאה אסרה תורה ומסתפינא מחבריא אי הכי כולו נמי אמר רבא כולו לא גרע מכלים שבבית דכתיב [יא]ולא יטמא כל אשר בבית תניא נמי הכי [יב]גגין הללו אין אוכלין שם קדשי קדשים ואין שוחטין שם קדשים קלים [יג]וטמא שנכנס דרך גגין להיכל פטור שנאמר [יד]ואל המקדש לא תבא דרך ביאה אסרה תורה: זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה וכו': היכא קאי דקאמר זו היא התם קאי [טו]אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש [טז]ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שבגדה ומביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבגדה וקאמר זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה ואיזו היא מצות עשה שבגדה שחייבין עליה היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב מפני שיציאתו הנאה לו כביאתו איתמר אביי אמר משמיה דר' חייא בר רב [יח]חייב שתים וכן אמר רבא אמר רב שמואל בר שבא אמר רב הונא חייב שתים חדא אכניסה וחדא אפרישה הוי בה [יט]רבה במאי אילימא סמוך לוסתה ובמאן אילימא בתלמיד חכם בשלמא אכניסה ליחייב קסבר יכולני לבעול אלא אפרישה אמאי ליחייב מזיד הוא ואי

אלא אי אמרת דוקא גמירי היכי משכחת לה אמר אביי מאי קושיא [א]משכחת לה כגון שבא בקצרה והפך בצינורא וכדרב הונא [ב]דאמר רב הונא [ג]זר שהפך בצינורא חייב מיתה גופא אמר רב הונא זר שהפך בצינורא חייב מיתה [ד]ה"ד אי דלא הפך [ה]לה לא מיעכלי פשיטא ואי דלא הפך בהו נמי מיעכלי מאי קא עביד [ו]לא צריכא דאי לא הפך בהו מיעכלי בתרתי שעי והשתא מיעכלי בחד שעתא [ז]והא קמ"ל דכל קרובי עבודה עבודה היא א"ר אושעיא בעינא דאימא מילתא ומסתפינא מחבריא [ח]הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו ואפילו כולו חוץ מחוטמו טהור דכתיב [ט]והבא אל הבית [י]דרך ביאה אסרה תורה ומסתפינא מחבריא אי הכי כולו נמי אמר רבא כולו לא גרע מכלים שבבית דכתיב [יא]ולא יטמא כל אשר בבית תניא נמי הכי [יב]גגין הללו אין אוכלין שם קדשי קדשים ואין שוחטין שם קדשים קלים [יג]וטמא שנכנס דרך גגין להיכל פטור שנאמר [יד]ואל המקדש לא תבא דרך ביאה אסרה תורה: זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה וכו': היכא קאי דקאמר זו היא התם קאי [טו]אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש [טז]ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שבגדה ומביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבגדה וקאמר זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה ואיזו היא מצות עשה שבגדה שחייבין עליה היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב מפני שיציאתו הנאה לו כביאתו איתמר אביי אמר משמיה דר' חייא בר רב [יח]חייב שתים וכן אמר רבא אמר רב שמואל בר שבא אמר רב הונא חייב שתים חדא אכניסה וחדא אפרישה הוי בה [יט]רבה במאי אילימא סמוך לוסתה ובמאן אילימא בתלמיד חכם בשלמא אכניסה ליחייב קסבר יכולני לבעול אלא אפרישה אמאי ליחייב מזיד הוא ואי

אלא אי אמרת דוקא גמירי. שהה כדי השתחויה חייב ואפי' יצא לו בקצרה במרובה נתחייב בשהייתו: **היכי משכחת לה.** בלא כרת: **משכחת לה.** בעבודה בלא שהייה שנטמא ויצא מיד בקצרה ודרך יציאתו היה אומה מזגג בידו והכה בו באחד מן האברים שעל המערכה והפך מה שלמעלה למטה: **כדרב הונא דאמר זר שהפך בצינורא.** עבודה היא שמקרב עיכולו ויש כאן עבודה בלא שהייה: **חייב מיתה.** משום והזר הקרב יומת (במדבר יח): **חוץ מחוטמו.** שהוא כולנו להלן משאר הגוף: **מכלים שבבית.** שהיו בו מתחלתו ולא קרינא בהו והבא אל הבית ואפ"ה טמאים דכתיב (ויקרא יד) ופנו את הבית כדי שלא יטמא כל אשר בבית: **נגע הללו.** שבעזרה: **אין אוכלין שם קדשי קדשים.** הנאכלים לפנים מן הקלעים דקסבר גגין ועליות לא נתקדשו [1] אלא הרלפה והאויר עד הגג: **וטמא שנכנס בו.** אלמא כל היכא דכתב ביאה דרך ביאה בעינן: **היכא קאי דקאמר זו היא.** היכא שהה אין חייבין על עשה שבמקדש דקאמר הכא זו היא מצות עשה שבמקדש כו': **התם קאי.** במסכת הוריות: **אין חייבין.** כ"ד בהוראתם על עשה ועל לא תעשה שבמקדש כלומר על הוראת טומאת מקדש וקדשיו בין שהוא של עשה כגון שנטמא בעזרה דהייני עשה דושלחו [2] בין שהוא של לא תעשה כגון נטמא בתוך דאיכא אזהרת אל המקדש לא תבא (ויקרא יב). והתם [3] מפרש טעמא דאין חייבין משום דאין מביאין פר בהוראה אלא על העלם דבר שנגנתו חטאת קבועה ליחיד אבל בשגגתו חטאת קבועה ויורד הוא: **ואין מביאין אשם תלוי.** היחידים שבא לידם ספק כרת והצריכן הכתוב אשם תלוי אין מביאין אותו על ספק טומאת מקדש לפי שאינו בא אלא על ספק דבר [4] שנגנב ודאי חטאת קבועה והתם [הוריות] [5] יליף לה מקראי: **שבגדה.** להכי נקט נדה משום דמשכחת לה עשה דומיא דנטמא בעזרה בתוכם שהוא מחבר לאתם כגון שהיה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי: **מביאין אשם תלוי.** היחידים דאין אשם נלבוד דנפש כתיב ביה [6]: **וקאמר.** הכא במתניתין: **זהו מצות עשה.** שבגויה התם: **וחייב שתים.** הפורש מן הנדה בקישוי: **אילימא סמוך לוסתה.** שאינו אוגם על כניסתו דהוי ליה לאתוקי אדעתיה דמשמע תרתי בשעת תשמיש ומיהו מזיד לא הוי: **כסבור יכולני לבעול.** ולפרוש קודם שתראה: **אי בתלמיד חכם.** שיודע שהמשמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי צריך להמתין עד שיטות [האחר] ואי

עליות גג לא נתקדש דעליה גופה לא ידעינן אלא מקרא דדוד והתם לא כתיב אלא עליות וכן מוכח התם בהדיא דקאמר ת"ש וגגו קודש ולא משני מהיכל מותיב מינים כדפירש שם בקונטרס משום דבקרא לא כתיב גגין: **אבל** חייבין על עשה ועל לא תעשה שבגדה. ואע"ג דאמר לא תעביד ואי עביד מיחייב יצא פסח ומילה עשה דגדה לא תעביד הוא דמיחייב אע"פ שהוא מזיד על הפריסה מכל מקום על הכניסה חשבינן ליה שב (ג) מידיעה דאימא לא תלבשיה כדאשכחן בכתובות בפרק נערה (דף נא:): אי

מסורת הש"ס

1) יומא יב., כ) ע"ז לח., ג) לה. יבמ"ר, ד) הוריות ח:, ה) פ"א דכל דכן בגיה המיעב"ן, ו) [ספחים פה:], ז) [במדבר ה:], ח) [הוריות ח:], ט) שבגגות ולהו. יעב"ן, י) [ויקרא ה:], כ) רפ"א מ"ז, ל) [ועי"ש תוס' יומא נג: ד"ה יצא].

תורה אור השלם

1. וְהִבָּא אֶל הַבַּיִת כָּל יְמֵי הִסְגִּיר אֹתוֹ יִטְמָא עַד הָעָרֶב: ויקרא יד מו
2. וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּפִנּוּ אֶת הַבַּיִת בְּטֶרֶם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל אֲשֶׁר בַּבָּיִת וְאַחַר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת הַבָּיִת: ויקרא יד לו
3. וְשִׁלְשֹׁתָם יוֹם וּשְׁלִשֵׁי יָמִים תִּשְׂבִּי כְּדַמִּי טָהֳרָה בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָתֵךְ: ויקרא יב ד

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואין וכו' לרמות דרך שם פתח ע"ל: (ב) ר"ה לו וכו' אב מידיעתו. ר"ב ע"ל כלף כו ע"ב:

גליון הש"ס

גמ' דרך ביאה אסרה תורה. עיין זבחים דף פב ע"ב תוס' ד"ה לא: תוס' ד"ה אב' וכו' ע"ש לעולא. שם איתא רב הוספיא ושיין עירוכין דף טמ ע"א תוס' ד"ה אמר: ד"ה ואין שוחטין וכו' והה"ד דאין אוכלין. עיין תוס' הרשב"א פי' לד:

מוסף רש"י

בצינורא. נמוגלו (יומא יב.). חייב מיתה. משום והזר הקרב יומת (שם).

רבינו חננאל (המשך)

ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב. שיציאתו הנייה לו כביאתו. אתמר אביי אמר משמיה דרחייא בר רב חייב שתים אחת על הכניסה ואחת על הפרישה. וכן אמר רבא כו'. ואקשינן במאי אי בסמוך לוסתה ובת"ח חדא הוא דמיחייב דהוה ליה למפרש ענוה סמוך לוסתה כדאמור רבנן ולא (שימש) [שמע] מאי סבר יכול אני לבעול ובשגגה באת לידו. אבל אפרישה לא מיחייב דהא תלמיד הוא וידע וכיון דידע דכל דפריש מיד חייב מזיד הוא ולאו בר קרבן

רבינו חננאל

וזריק אביי כגון שבא בקצרה שהוא פטור מכרת ובהליכתו הפך בצינורא. וכדרב הונא דאמר זר שהפך בצינורא חייב מיתה אלמא עבודה היא. פי' צינורא עצי נורא. כגון שהפך בעצי המערכה שהחלבים נתונים בהם וגרם להם להתעכל מהרה. ואשמעינן רב הונא דכל קרובי עבודה עבודה נמורה היא וחייבין עליה: **ירושלמי** שיעור שהייה עשר אמות הוך עבירא היה בארוכה עשרין ובקצרה עשר הילך חמש אין ידיל בדא חמש ואין ידיל בדא ט"ו. א"ר יוסי לעולם אינו חייב עד שתהא ארוכה מרובה על קצרה עשר כו': א"ר הושעיא טהור שנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו אפילו נכנס כולו חוץ מחוטמו טהור. שנאמר והבא אל הבית דרך ביאה אסרה תורה. אבל אם נכנס כולו אפילו דרך אחוריו נטמא דלא גרע מכלים דכתיב ולא יטמא כל אשר בבית. תניא נמי הכי בתוספתא החלה סדר טהרות גגין הללו [אין] אוכלין שם קדשי קדשים. ואין שוחטין שם קדשים קלים. וטמא שנכנס דרך גגין להיכל פטור שנאמר ואל המקדש לא תבא. דרך ביאה אסרה תורה: זו היא מצות עשה שבגדה. ואקשינן תנא היכא קאי דקתני זו היא. ופשטינן התם קאי בהוריות ס"ב דקתני אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש כו'. אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שבגדה. זו היא מצות עשה שבגדה עליה. היה משמש עם טהורה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com